

Båtliv i väntan på våren

🕒 06:00 | 16-02-27 | 💬 Kommentera

Ute ligger snön meterdjup, men inne i verkstan hos Föreningen Allmogebåtar är det nära till glittrande hav och tjärdoft.

Det är ett gäng riktiga entusiaster som samlas i verkstaden denna vackra vintermorgon i slutet av februari. Ögonen lyser när de berättar om sina rariteter. Varje vrå i lokalen är fylld av vackra mahognydetaljer med mässingshandtag, gamla rostiga båtmotorer och galvaniserad spik. Det sågas, spikas och putsas. Tålmodigt går de vidare med det tidsödande arbetet att ge de gamla skönheterna nytt liv.

Här är det träbåtar som gäller.

– En del av verksamheten går ut på att förvalta ett kulturarv, att ta vara på den gamla hantverkstraditionen på bästa sätt. Vi vill också mäta upp gamla båtar och dokumentera dem, vi vill få till ett digitalt arkiv för träbåtsägare, säger Sven Olov Hederyd.

Att det skulle vara mycket jobb med en träbåt håller de inte med om.

– Har man bara kontinuerligt underhåll så är det inte mer än en vanlig plastbåt. Den ska tvättas på hösten, och lackas om kanske vart tredje, fjärde år, säger Nils Erik Holmgren.

– Men inget slår känslan att sitta i en träbåt vad gäller dofter, båtens rörelser och gången i sjön. Det finns ett liv i en träbåt på ett annat sätt. Det är ju ett hantverk. Ingen är den andra lik, de är inte stöpta i en form. De kan ha samma namn och komma från samma varv men är ändå inte likadana, berättar Sven Olov Hederyd.

Han tycker också att båtintresserade ungdomar borde välja en träbåt då han menar att de kan få en sådan för en tiondel av priset för en motsvarande plastbåt.

Birger Johansson står i en mindre lokal inne i huset och putsar och lackerar detaljer av mahogny och mässing. Han stryker över den blanka ytan och berättar att det är delar av inredningen till den snart hundraåriga segelbåten Madelon. I fyra år har föreningen jobbat med renoveringen och siktar på att sjösätta henne senast till hundraårsjubileet 2019.

FAKTA

Föreningen Allmogebåtar

Föreningen i Luleå har funnits i 15 år och är den största allmogebåtsföreningen i landet med över 100 betalande medlemmar.

Avgiften är 200 kronor per år och medlemmarna har tillgång till föreningens båtar, verkstad och utrustning och kan dessutom få goda råd om träbåtars skötsel och renovering.

Föreningen håller även kurser för medlemmarna. I mars startar en kurs i träbåtsbygge.

– En grosshandlare i Göteborg lät bygga båten till sitt barnbarn i 18-årspresent. Det är en elva meter lång skärgårdskryssare som använts till kappsegling. I dag skulle den kosta 6 miljoner att bygga. Den gick i släkten i några led, sedan köptes den av en Luleåfamilj som seglade hit den 1976. För fem år sedan fick vi ta över den och har renoverat skrovet och byggt ett nytt roder i ek. Nu är vi på gång med inredningen, som måste på plats innan vi kan börja med däck. Det är en mycket speciell båt som är byggd i furu, vilket är ovanligt för den här typen av båt, berättar Sven Olov Hederyd.

– Det är en ren tävlingsbåt, som en formel 1-bil. Tittar man på inredningen så inser man att det inte är något man åker ut med familjen i och sitter och myser. Den är trång invändigt, som en tandkrämstubb. Men vi ska definitivt segla med den, senast när hon fyller 100 år 2019.

Föreningen har åtta båtar som går att sjösätta, och ett tjugotal som väntar på renovering. Många vill skänka olika båtdetaljer till dem – och framför allt motorer.

– Vi brukar fråga om motorn går och får ofta svaret "vet ej". Nu har vi mer än hundra motorer, och många av dem går.

I samlingen finns ett tjugotal motorer av märket Backteman som faktiskt är tillverkade i Luleå.

Backtemans gjuteri och mekaniska verkstad låg i närheten av där OK på Robertsviksgatan huserar i dag, och tillverkade drygt tusen motorer mellan 1914 och 1957. Föreningen har planer på att öppna ett museum med dessa Luleåmotorer och andra gamla båtmotorer.

Luleås äldsta båt finns också i föreningens ägo. Den byggdes 1929 i Siknäs på beställning av dåvarande chefen för Systembolaget, berättar Sven Olov Hederyd.

– Den har varit i sjön varje år sedan dess. Så småningom tog dottern över, och sedan barnbarnen. Det är en snipa som är lite unik i sin modell, är i fin form och går fint i sjön. Det finns så mycket historik i dessa båtar.

Ett av deras senaste projekt är att få liv i en gammal norsk tändkulemotor som följde med en Nordlandsbåt som de hämtat från Mellöya, 17 mil nedanför Saltströmmen i närheten av Bodö i Norge.

– Båten är väldigt speciell. Den har en unik form och är byggd för att klara den grova sjö som är där uppe. Den bär på ett annat sätt över vågorna.

Nordlandsbåten Urn är nu renoverad och ligger och väntar på att få tändkulemotorn på plats innan den kan sjösättas.

– Vi har lagt ner mycket arbete på motorn, men det är nära nu, lite småläckage bara, och någon fjäder som fattas. Det är inte omöjligt att den blir klar redan till sommaren, säger Birger Johansson.

– Det har börjat puffa ur den när vi försöker starta den. Snart är den igång igen med sitt karaktäristiska donk, donk, donk. Ett härligt ljud.

(1/20) Gammal skönhet. Tore Dahlberg och Ove Skoog arbetar med den tolv meter långa, snart hundraåriga segelbåten Madelon. | Bild: Pär Bäckström

(4/20) Värmekälla. Kaminen värmer upp verkstaden. | Bild: Pär Bäckström

(5/20) Entusiast. Tore Dahlberg trivs med jobbet och gemenskapen i föreningen. | Bild: Pär Bäckström

(17/20) Mahogny. Delar av inredningen är på plats i segelbåten Madelon. Tore Dahlberg skruvar och Birger Johansson är på väg att ansluta. | Bild: Pär Bäckström

(6/20) Slipning. Ove Skoog slipar kanten jämn och fin. | Bild: Pär Bäckström

(18/20) Slipning är en stor del av jobbet. Lars Gunnar Boman tittar intresserat på när Ove Skoog arbetar. | Bild: Pär Bäckström

(19/20) Gammalt och nytt. Inredningen till den gamla segelbåten börjar komma på plats. I bakgrunden syns ett annat projekt, bygget av en fem meter lång roddbåt. | Bild: Pär Bäckström

(9/20) Stege. Det är trångt och ibland svåråtkomligt inne i verkstan. Ove Skoog klättrar ner från segelbåten via en stege. | Bild: Pär Bäckström

(7/20) Ordning. Båtdelarna är många så det gäller att ha ordentlig koll. | Bild: Pär Bäckström

(14/20) På gång. En norsk tändkulemotor är snart startklar. | Bild: Pär Bäckström

stigt. Många båtmotorer väntar på ett nytt liv. | Bild: Pär Bäckström

(10/20) Luleåmotor. Sportmotorn från Bäcktemans är från 1950. | Bild: Pär Bäckström

(12/20) Från förr. Rundvandringen i lokalerna blir en riktig nostalgitripp. | Bild: Pär Bäckström

(2/20) Äldst. Trix är Luleå äldsta båt, byggd 1929 i Sikkas. Sedan dess har den varit i sjön varje år. | Bild: Pär Bäckström

(3/20) Stort och smått. Träbåtar i alla storlekar samsas om utrymmet hos föreningen Allmogebåtar på Granudden i Luleå. | Bild: Pär Bäckström

(15/20) Vinterförvaring. Den stora segelbåten ägs av en medlem och har en omfattande renovering framför sig innan den är sjöduglig igen. Sven Olov Hederyd tittar till de snötäckta rariteterna. | Bild: Pär Bäckström

(16/20) Sven Olov Hederyd tittar till Nordlandsbåten Urn som föreningen hämtat från Norge. Den är nu renoverad och ska förhoppningsvis sjösättas till sommaren. | Bild: Pär Bäckström

(13/20) Båtvänner. Några av eldsjälarna i föreningen: Birger Johansson, Tore Dahlberg, Lars Gunnar Boman, Leif Olsson, Sven Olov Hederyd och Ove Skoog. | Bild: Pär Bäckström